

ĐỨC & TÀI TRONG QUAN ĐIỂM CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH – CHỈ DẪN CHO ĐỘI NGŨ NHÀ GIÁO HỌC TẬP, RÈN LUYỆN ĐỂ TRỞ THÀNH NGƯỜI THẦY ĐẠO ĐỨC VÀ TÀI NĂNG

LÊ THỊ VÂN LIÊM

Email: vanliemtdtt@gmail.com

Trường Đại học SP TDTT Hà Nội

VIRTUE AND TALENT IN THE VIEW OF HO CHI MINH PRESIDENT - GUIDE FOR THE TEACHING STAFF STUDY AND PRACTISE TO BECOME A VIRTUOUS AND TALENTED TEACHER

TÓM TẮT

ABSTRACT

Đảng và Nhà nước ta luôn coi giáo dục là quốc sách hàng đầu, là nguồn lực và sức mạnh quan trọng đối với sự phát triển của đất nước. Để giáo dục xứng đáng với sự kỳ vọng của xã hội nó đòi hỏi những người làm công tác giáo dục, đặc biệt là các thầy, cô giáo trực tiếp truyền bá kiến thức, kỹ năng và đạo đức cho người học phải có phẩm chất và năng lực để đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và đào tạo của nước nhà. Khi nói về người thầy - lực lượng then chốt, quyết định chất lượng giáo dục và đào tạo, Hồ Chí Minh đã dày công xây dựng hệ thống quan điểm về những tiêu chuẩn cơ bản cần có của đội ngũ nhà giáo dưới mái trường xã hội chủ nghĩa. Những tư tưởng ấy được coi là kim chỉ nam cho các thế hệ người làm công tác “trồng người”.

Từ khóa: Hồ Chí Minh, đội ngũ nhà giáo, đức, tài

Communist Party and Government of Vietnam always consider education as the first national policy and an important source and strength for the development of the country. For education in line with society's expectations, it requires educators, especially the teachers who directly spread knowledge, skills and morals for students, must have qualities and abilities in order to meet requirements for education and training innovation in Vietnam. When talking about teachers – the key force that determine the quality of education, Ho Chi Minh president has worked hard to build a system of views about the basic standards required of the teaching staff in socialist schools for generations of teachers.

Keywords: President Ho Chi Minh, teaching staff, morals, talent

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm đến giáo dục - đào tạo, đạo đức và năng lực của người thầy trong sự nghiệp cách mạng của dân tộc. Chính vì vậy, việc học tập, nghiên cứu và vận dụng quan điểm của Hồ Chí Minh về giáo dục, về vai trò của người thầy để bồi dưỡng đội ngũ nhà giáo đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và đào tạo hiện nay của nước nhà càng có ý nghĩa quan trọng và cấp thiết.

Nghị quyết Số 29-NQ/TW “Về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế” đã được Hội nghị Trung ương 8 (khóa XI) thông qua. Nghị quyết đã chỉ rõ vai trò của giáo dục - đào tạo đối với sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá

trong bối cảnh toàn cầu hoá và hội nhập với quốc tế và khu vực. Do vậy, để đổi mới toàn diện, căn bản giáo dục Việt Nam theo tinh thần Nghị quyết Trung ương 8 khóa XI, yêu cầu đặt ra đối với mỗi nhà giáo lại càng cao hơn, nặng nề hơn trong việc tu dưỡng rèn luyện đạo đức và không ngừng nâng cao năng lực trình độ chuyên môn để đáp ứng với yêu cầu trên.

Trong bối cảnh đất nước ta đang trên đà phát triển và chủ động hội nhập quốc tế với nhiều cơ hội và thách thức; hơn bao giờ hết, chúng ta cần xây dựng đội ngũ những người làm công tác giáo dục có đầy đủ phẩm chất, năng lực, vừa “hồng”, vừa “chuyên” như chủ tịch Hồ Chí Minh đã dạy. Điều này không những để khẳng định tri thức, trình độ phát triển giáo dục của dân tộc, mà còn góp phần quan trọng cho thắng lợi của công cuộc hội nhập quốc tế, xây dựng và phát triển đất nước hiện nay.

1. NỘI DUNG

1.1 Vai trò của người thầy giáo trong sự nghiệp giáo dục và đào tạo

Mục đích cao cả của Chủ tịch Hồ Chí Minh là mong cho dân tộc, nhân dân có cuộc sống ấm no, hạnh phúc. Người khẳng định: “Một dân tộc dốt là một dân tộc yếu” [1, tr. 7]. Cả cuộc đời Người chỉ có “một ham muốn, ham muốn tột bậc, là làm sao cho nước ta hoàn toàn độc lập... đồng bào ai cũng có cơm ăn áo mặc, ai cũng được học hành”. Theo Người, sự nghiệp giáo dục - đào tạo là sự nghiệp chung của Đảng, Nhà nước và toàn xã hội nhưng người trực tiếp và quyết định nhất chính là đội ngũ giáo viên và cán bộ quản lý giáo dục. Bởi vì trong nền giáo dục cách mạng, người thầy giáo giữ vị trí trung tâm, quyết định đến sự vận hành của cả hệ thống giáo dục. Họ có nhiệm vụ nặng nề, vẻ vang đó là: đào tạo cán bộ cho nước nhà; là những chiến sĩ tiên phong trên mặt trận tư tưởng, văn hoá; có trách nhiệm truyền bá cho thế hệ trẻ lý tưởng đạo đức chân chính, hệ thống các giá trị, tinh hoa văn hoá của dân tộc và nhân loại; bồi dưỡng cho họ những phẩm chất cao quý và năng lực sáng tạo phù hợp với sự phát triển và tiến bộ xã hội. Nhiệm vụ của người thầy gắn liền với nhiệm vụ chính trị. Do đó, mỗi thầy cô giáo phải là những người chiến sĩ trên mặt trận giáo dục. Người nhấn mạnh: “... người thầy giáo tốt là những anh hùng vô danh. Nếu không có thầy giáo dạy dỗ cho con em nhân dân, thì làm sao mà xây dựng chủ nghĩa xã hội được? Vì vậy nghề thầy giáo rất là quan trọng, rất là vẻ vang” [5, tr. 403]. Sách vở, giáo trình, tài liệu dù tốt, dù hay đến đâu chẳng nữa nếu không có người thầy hướng dẫn, giảng giải, phân tích, đúc kết cũng không thể phát huy hết tác dụng. Người khẳng định: “Không có thầy giáo thì không có giáo dục” [3, tr. 345].

Sở dĩ Người luôn đề cao và yêu cầu đối với nghề dạy học bởi lẽ trồng cây đã khó, trồng người còn khó khăn hơn. “Vì lợi ích mười năm trồng cây, vì lợi ích trăm năm phải trồng người”. Sản phẩm của “trồng người” là tạo ra con người của thế hệ tương lai, do đó không được phép làm ra “phế phẩm”. Chính vì vậy, nhà giáo cần phải thường xuyên trau dồi không chỉ trình độ chuyên môn nghề nghiệp mà còn cả về đạo đức, lối sống, phong cách, tác phong, cái tâm trong sáng để luôn xứng đáng với danh hiệu “Người kỹ sư tâm hồn”. Để hoàn thành được nhiệm vụ này thì bản thân họ phải trở thành một nội lực mạnh mẽ. Họ phải là người có phẩm chất, trí tuệ và tài năng mới có thể đào tạo được những thế hệ công dân, cán bộ có tài, có đức cho xã hội.

2.2 Nhà giáo – người không ngừng tu dưỡng, rèn luyện đạo đức cách mạng và nỗ lực nâng cao trình độ chuyên môn.

Xuất phát từ vai trò, nhiệm vụ của người thầy giáo trong nghiệp giáo dục - đào tạo đặt ra yêu cầu người

giáo viên phải có đức và có tài. Đức của nhà giáo là tư cách, tình yêu thương, trách nhiệm đối với nghề, với học sinh; còn tài là sự am hiểu, vốn tri thức, vốn kinh nghiệm thực tiễn...

2.2.1 Nhà giáo - người không ngừng rèn luyện nhân cách, trau dồi đạo đức cách mạng.

Nói về đạo đức người thầy, Hồ Chí Minh khẳng định “Muốn cho học sinh có đức thì thầy giáo phải có đức”. Đức của nhà giáo là tư cách, tình yêu thương, trách nhiệm đối với nghề, với học sinh... Đạo đức thầy giáo hay đạo đức dạy học theo tư tưởng của Bác có thể được hiểu là những quy tắc, chuẩn mực quy định thái độ, hành vi ứng xử của nhà giáo trong đời sống và đạo đức nhà giáo có ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng giáo dục và đào tạo. Đạo đức nhà giáo gắn với đặc trưng của nghề dạy học mang tính mô phạm, chuẩn hóa rất cao, vừa dạy người, vừa dạy chữ, dạy nghề. Do đó, Người yêu cầu:

Người làm công tác giảng dạy phải là người có bản lĩnh chính trị, lấy việc phụng sự nhân dân, phụng sự tổ quốc làm mục tiêu phấn đấu suốt đời. Mỗi nhà giáo cần thấm nhuần tư tưởng của chủ nghĩa Mác - Lênin “Bản thân nhà giáo dục cũng cần phải được giáo dục” (C.Mác). Người thầy giáo cần phải tu dưỡng, rèn luyện bản lĩnh chính trị, đạo đức nhà giáo, đó là: cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, trung với nước, hiếu với dân, để nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, sẵn sàng nhận lấy trách nhiệm phụng sự tổ quốc, phụng sự nhân dân làm mục tiêu phấn đấu suốt đời, đồng hành với dân tộc và xây dựng đất nước phồn vinh. Thầy cô giáo phải biết đặt lợi ích của đất nước, của nhà trường lên trên lợi ích của cá nhân “Cô giáo, thầy giáo trong chế độ ta cần phải góp phần vào công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội. Phải có chí khí cao thượng, phải “tiên ưu hậu lạc” nghĩa là khó khăn thì phải chịu trước thiên hạ, sung sướng sau thiên hạ. Đây là đạo đức cách mạng” [5, tr.403]. “Thầy và trò phải luôn luôn nâng cao tinh thần yêu Tổ quốc, yêu chủ nghĩa xã hội, tăng cường tình cảm cách mạng đối với công nông, tuyệt đối tranh thành với sự nghiệp cách mạng, triệt để tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, sẵn sàng nhận bất kỳ nhiệm vụ nào mà Đảng và nhân dân giao cho” [6, tr.507]. Đó chính là đạo đức cách mạng mà mỗi người trí thức nói chung, người thầy nói riêng phải rèn luyện thường xuyên, lâu dài.

Trong quan niệm của Bác, đã là nhà giáo phải yêu người, yêu nghề, yêu trường, yêu lớp bởi lẽ điều này ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng giáo dục và đào tạo. Người căn dặn: “Thầy giáo cũng như trò, cán bộ cũng như nhân viên phải thật thà yêu nghề của mình”. Điều này được biểu hiện bằng sự gắn bó, tha thiết với nghề trong bất cứ hoàn cảnh nào. Hồ Chí Minh thường căn dặn những người làm công tác giảng dạy

EDUCATION

“nên yên tâm công tác”, không “đứng núi này trông núi nọ, muốn thay đổi công tác, kèn cựa vì địa vị” [2, tr.499]. Yêu nghề, yêu người là cơ sở để các thầy, cô giáo yên tâm công tác, say mê, toàn tâm, toàn ý với công việc; biết vươn lên, nâng cao năng lực đáp ứng yêu cầu nghề nghiệp; nâng cao tinh thần trách nhiệm, yêu thương học sinh như con, em ruột của mình, không thiên tư, thiên vị. Sự nghiệp trồng người không hề bằng phẳng, dễ dàng mà đầy khó khăn, gian khổ nên chỉ có thật sự tâm huyết với nghề mới giúp cho người thầy trong quá trình công tác dù gặp khó khăn gian khổ đến đâu cũng luôn phấn đấu dạy tốt, học tốt. Đối với nhà giáo, phẩm chất đạo đức yêu thương học trò và yêu nghề có mối quan hệ mật thiết với nhau, tác động hỗ trợ nhau. Thương yêu học trò sẽ dẫn đến yêu nghề và ngược lại, yêu người bao nhiêu, yêu nghề bấy nhiêu. Chính sự nhiệt huyết, tận tâm, tận hiến của mỗi thầy cô giáo sẽ có sức lan tỏa cả một lớp học, khóa học một thế hệ học sinh, sinh viên.

Người phải thầy có tinh thần đoàn kết, kỷ luật, phát huy dân chủ trong nhà trường. Hồ Chí Minh hiểu rất rõ giá trị của sự đoàn kết, nhất là trong môi trường sư phạm. Đoàn kết tạo môi trường tốt kích thích sự say mê và công hiến trong công việc của người thầy đồng thời phát huy được khả năng của mỗi cá nhân cũng như toàn tập thể, cống hiến cho sự nghiệp giáo dục. Chính vì vậy, Người luôn giáo dục tinh thần đoàn kết trong đội ngũ thầy cô giáo và coi đây là phẩm chất đạo đức quan trọng của người thầy. Người yêu cầu: “Trước hết là phải đoàn kết. Đoàn kết thật sự, giữa thầy và thầy, giữa thầy và trò, giữa trò và trò, giữa cán bộ và công nhân. Toàn thể nhà trường phải đoàn kết thành một khối, đoàn kết phải thật sự trăm phần trăm chứ không phải chỉ là đoàn kết miệng” [5, tr. 402]. Người có thái độ rất kiên quyết với chủ nghĩa cá nhân, coi nó là mầm độc để ra hàng trăm thứ bệnh nguy hiểm, quái ác như: quan liêu, bè phái, tham ô, lãng phí, trục lợi, địa vị, tự cao tự đại... Theo Người, muốn chống chủ nghĩa cá nhân trong ngành giáo dục, người thầy phải là “người trí thức của giai cấp công nhân, hết lòng hết sức phục vụ công nông” [4, tr. 243], làm việc gì phải nghĩ đến lợi ích chung trước, lợi ích riêng sau.

Theo Hồ Chí Minh, người thầy còn phải có tinh thần dân chủ, phát huy cao độ tinh thần dân chủ xã hội chủ nghĩa trong nhà trường. Điều này được thể hiện trong rất rõ trong mối quan hệ của người thầy: Với đồng chí, đồng nghiệp cần mạnh dạn, thật thà trong phê bình tự phê bình. Đây là công việc thường xuyên hàng ngày và phải xuất phát từ ý muốn đoàn kết. Tự phê bình và phê bình là phải thật thà, trung thực, không được che đậy khuyết điểm, không được lợi dụng nguyên tắc tự phê bình và phê bình để công kích, đá phá nhau; không được né tránh, nể nang, dĩ hoà vi quý, mà phải nhìn nhận, đánh giá người khác

một cách khách quan, công bằng. Mỗi thầy cô giáo phải tự đánh giá mình để thầy mình có ưu điểm và hạn chế, từ đó tự điều chỉnh trước. Tự phê bình và phê bình phải khéo và tinh tế, phải có tinh đồng chí, đồng nghiệp với tinh thần xây dựng tập thể đoàn kết, phát triển. Với người học, Người nhấn mạnh: “Trong trường, cần có dân chủ. Đối với mọi vấn đề, thầy và trò cùng nhau thảo luận, ai có ý kiến gì đều thật thà phát biểu. Điều gì chưa thông suốt, thì hỏi, bàn cho thông suốt. Dân chủ nhưng trò phải kính thầy, thầy phải quý trò, chứ không phải là “cá đối bằng đầu” [2, tr. 266]. Đây là mối quan hệ tốt đẹp của thầy và trò trong xã hội dân chủ, đó là sự kế thừa những giá trị đạo lý tôn sư trọng đạo của dân tộc ta.

Có thể nhận thấy thành quả của quá trình lao động sư phạm là đào tạo ra những con người mới với nhân cách hoàn chỉnh. Đạt được mục tiêu đó, vai trò của nhà giáo rất quan trọng, họ vừa là người thiết kế, vừa là người thi công trong quá trình dạy học. Đạo đức của họ là tấm gương sống để người học noi theo. Do vậy, nhà giáo phải là tấm gương mẫu mực, luôn nêu gương về đạo đức để những giá trị tốt đẹp của người thầy được nhân lên trở thành phổ biến ở người học, xứng đáng với sự tôn vinh và niềm tin yêu của xã hội.

2.2.2 Nhà giáo – người thường xuyên nỗ lực nâng cao trí tuệ và tài năng.

Với một tầm nhìn thời đại, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ ra rằng để hoàn thành mục tiêu “đào tạo các em nên những người công dân hữu ích cho nước Việt Nam, phát triển toàn diện con người, thúc đẩy hoàn toàn những năng lực sẵn có của các em” thì nội dung giáo dục phải toàn diện, phù hợp với tính chất của trường học dưới chế độ mới; phù hợp với đặc điểm của Việt Nam trong bối cảnh chung của thế giới nhưng người trực tiếp thực hiện nhiệm vụ này là nhà giáo. Họ chính là lực lượng then chốt, quyết định chất lượng giáo dục đào tạo. Vì lẽ đó, bên cạnh việc những tiêu chuẩn, phẩm chất đạo đức cần có của đội ngũ nhà giáo, Người cũng đặc biệt nhấn mạnh đến chữ “tài” như một tiêu chuẩn nghề nghiệp của đội ngũ này. Trong quan niệm của Hồ Chí Minh, chữ “tài” được hiểu là năng lực được biểu hiện bằng hiệu suất, hiệu quả hoạt động thực tiễn. Tài năng của người cán bộ nói chung, của nhà giáo nói riêng phụ thuộc vào nhiều yếu tố trí lực, thể lực... và là kết quả của một quá trình học tập, tích lũy kinh nghiệm của mỗi người. Trong đó, Người nêu rõ:

Về năng lực chuyên môn, mỗi nhà giáo phải xác định mục đích “Học để làm gì?”, “học để phục vụ ai?”. Theo Người: “Học để làm việc, làm người, làm cán bộ” để phụng sự đoàn thể, giai cấp, nhân dân, Tổ quốc và nhân loại.

Người thầy phải có kiến thức vững vàng, sâu rộng về

chuyên môn, phải thường xuyên được đào tạo và tự đào tạo. Hồ Chí Minh không đòi hỏi người thầy phải tinh thông tất cả mọi lĩnh vực, hiểu hết tri thức của nhân loại, nhưng do yêu cầu của nghề nghiệp nên phải không ngừng trau dồi kiến thức, đặc biệt phải thành thạo lĩnh vực chuyên môn của mình để đáp ứng ngày càng tốt hơn sự nghiệp giáo dục đào tạo. Người thầy không chỉ cần có vốn sống, vốn hiểu biết rộng rãi về con người, về tự nhiên và xã hội mà còn phải có óc sáng tạo, nhạy bén, luôn đi tìm cái mới thì hiệu quả giảng dạy, giáo dục mới được đảm bảo, mới thực sự trở thành người thầy giỏi. Một giáo viên yếu kém về năng lực sư phạm, hạn chế về tri thức chuyên môn, kỹ năng kỹ xảo nghề nghiệp thì khó lòng mang lại bài học hiệu quả, kích thích tư duy, trí tuệ của người học. Có thầy giỏi mới có trò giỏi. Người thầy vì thế phải có trách nhiệm tiên phong trong việc tự học, tự nghiên cứu để nâng cao năng lực công tác, trình độ chuyên môn đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ được phân công. Người yêu cầu “người huấn luyện phải học tập mãi thì mới làm tốt được công việc của mình. Người huấn luyện nào tự cho mình là biết đủ cả rồi thì người đó là dốt nhất”. Người dẫn lại câu nói của Khổng Tử “Học không biết chán, học không biết mỏi” và lời dạy của Lênin “Học, học nữa, học mãi” để nhấn mạnh rằng: người thầy nào tự mãn cho mình giỏi rồi mà dừng việc học lại là lùi bước, là lạc hậu, là tự đào thải mình. Phải thường xuyên tự bồi dưỡng, nâng cao trình độ chuyên môn, phương pháp sư phạm để đáp ứng được yêu cầu nghề nghiệp đặt ra. Vì thế, Người mong muốn: giáo viên cũng phải tiến bộ cho kịp thời đại, thì mới làm được nhiệm vụ. Chớ tự túc, tự mãn cho là giỏi rồi thì dừng lại. Mà dừng lại là lùi lại, là lạc hậu, mình tự đào thải trước. Cho nên phải cố gắng học tập để cải tạo mình, cải tạo tư tưởng của mình, cải tạo con em và giúp vào việc cải tạo xã hội. Chỉ có tự học, tự bồi đắp tri thức bằng nhiều con đường, nhiều cách thức khác nhau mỗi giáo viên mới có thể bù đắp được những thiếu khuyết về tri thức khoa học, về đời sống xã hội. Từ đó có được sự tự tin trong cuộc sống, trong công việc để hoàn thành tốt hơn nhiệm vụ của mình.

Về phương pháp giảng dạy và phong cách tư duy truyền đạt: Hồ Chí Minh nhấn mạnh rằng người thầy phải luôn lưu ý đến đặc điểm của đối tượng, phải coi người học là trung tâm vì thế “phải đóng giày theo chân”, không phải “khoét chân cho vừa giày”. Điều này đòi hỏi người thầy phải bám sát, hiểu rõ đặc điểm của đối tượng người học từ đó có phương pháp dạy cho phù hợp nhằm đảm bảo tính vừa sức. Hồ Chí Minh cũng bày tỏ quan điểm chống lại cách dạy, cách học không hướng vào sự phát triển của người học, không kích thích sự suy nghĩ trong học tập. Người yêu cầu tránh lối dạy nhồi sọ; người thầy cần phải có phương pháp dạy sao cho phát huy tốt tính chủ động, sáng tạo của người học và cần thực hành dân chủ trong giáo dục bằng cách “thầy và trò cùng nhau thảo

luận, ai có ý kiến gì thì đều thật thà phát biểu. Điều gì chưa thông suốt thì hỏi, bàn cho thông suốt” [2, tr. 266]. Người thầy phải tránh lối dạy ôm đồm, chạy theo số lượng, chạy theo thành tích, vừa không đạt hiệu quả đạt ra, vừa gây tốn kém, lãng phí cả về thời gian, công sức, của cải. Người thầy giáo phải chú ý đến tính vừa sức trong giáo dục; phải căn cứ vào đặc điểm của đối tượng, trình độ, năng lực và tâm lý người học, không nên tham nhiều sẽ tạo tâm lý chán nản, không hứng thú trong học tập, vì thế sẽ không phát triển trí tuệ, phát huy tính chủ động, sáng tạo của người học. Về phong cách tư duy, truyền đạt tri thức cho học trò. Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Phải nêu cao tác phong độc lập suy nghĩ và tự do tư tưởng. Đọc tài liệu thì phải đào sâu hiểu kỹ, không tin một cách mù quáng từng câu một trong sách, có vấn đề chưa thông suốt thì mạnh dạn đề ra và thảo luận cho vỡ lẽ. Đối với bất cứ vấn đề gì đều phải đặt câu hỏi “vì sao?”, đều phải suy nghĩ kỹ càng xem nó có hợp với thực tế không, có thật là đúng lý không, tuyệt đối không nên nhắm mắt tuân theo sách vở một cách xuôi chiều. Phải suy nghĩ chín chắn” [4, tr.98-99].

Thầy giáo là người định hướng, dẫn dắt thế hệ trẻ từng bước nắm bắt chân lý thời đại, cho nên mọi tài liệu, giáo trình dù hay đến đâu nếu không có thầy giáo hướng dẫn thì không phát huy hết tác dụng đối với thế hệ trẻ. Qua mỗi giờ lên lớp, thầy cô đều cố gắng chuyển tải đến học trò vốn tri thức cần thiết cho cuộc sống, chuẩn bị hành trang cho thế hệ mai sau đóng góp vào sự phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Do đó, bên cạnh việc rèn luyện đạo đức thì không ngừng trau dồi năng lực chuyên môn là nhiệm vụ mà mỗi giáo viên cần phấn đấu suốt cuộc đời.

2.2.3 Đức và tài có mối quan hệ biện chứng với nhau trong nhân cách của mỗi nhà giáo.

Trong tư tưởng của Hồ Chí Minh, bên cạnh sự quan tâm đặc biệt Người dành cho đội ngũ nhà giáo, chúng ta cũng luôn tìm thấy những trăn trở, những yêu cầu, những lời dặn dò và những kỳ vọng to lớn đối với việc xây dựng đội ngũ những nhà giáo trong xã hội. Hình ảnh người thầy giáo luôn được xã hội xem là biểu tượng của văn hóa, là đại diện cho văn minh thời đại. Điều này đòi hỏi mỗi nhà giáo phải có phẩm chất, trí tuệ và tài năng mới có thể đào tạo được những thế hệ công dân, cán bộ có tài cho xã hội. Người cũng chỉ rõ, người làm thầy giáo phải luôn là tấm gương không ngừng học tập để nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ; phải thường xuyên tu dưỡng, rèn luyện đạo đức để làm tấm gương sáng cho học trò noi theo, để đáp ứng yêu cầu của thời đại mới trên mọi phương diện. Bởi lẽ “giáo dục được người thầy giáo, được cả một thế hệ”.

Theo Hồ Chí Minh, mỗi cán bộ cách mạng nói chung, người thầy giáo nói riêng thì đức và tài là hai nhân tố

EDUCATION

rất cần thiết và quan trọng không thể thiếu, cũng không thể tuyệt đối hoá mặt này mà phủ nhận hay xem nhẹ mặt kia. Trong mỗi nhà giáo, đức phải được đặt lên hàng đầu. Đức không chỉ là phẩm chất, mà còn là chính trị, khoa học và văn hóa. Còn tài thể hiện ở cái trí, cái tâm gắn chặt với cái tâm. Một nhà giáo có tài, trong ý nghĩa đích thực phải là người có đức, tài càng lớn đức càng cao. Hai mặt đức và tài, phẩm chất và năng lực có mối quan hệ biện chứng, tác động qua lại, bổ sung cho nhau, làm phong phú lẫn nhau. Hồ Chí Minh cho rằng đức là cơ sở, là nền tảng của tài. Ở nhà giáo, đức giúp định hướng lý tưởng, hành động vươn tới cái tài; còn tài là sự thể hiện của đức trong việc phục vụ Đảng, Nhà nước và nhân dân, góp phần đưa đất nước thoát khỏi nghèo nàn, lạc hậu. Do đó, có tài mới phát huy được đức, làm cho đức càng cao, càng lớn hơn. Không có tài thì mọi lý tưởng, hoài bão, khát vọng tốt đẹp không bao giờ trở thành hiện thực.

3. KẾT LUẬN

Với tầm nhìn chiến lược của một vĩ nhân, một nhà chính trị, một nhà hiền triết, Hồ Chí Minh đánh giá rất cao vai trò của người thầy trong công cuộc kiến thiết nước nhà. Theo Hồ Chí Minh, người thầy - người trí thức - người chiến sĩ trên mặt trận tư tưởng - văn hóa có sứ mệnh quan trọng là hun đúc nguyên khí quốc gia, đào tạo lớp người tài - đức có sứ mệnh quan trọng là hun đúc nguyên khí quốc gia, đào tạo lớp người tài - đức kế tục sự nghiệp cách mạng của dân tộc và nhân dân. Nhiệm vụ khó khăn, quan trọng nhưng vẻ vang đó được Đảng, nhà nước và nhân dân giao cho đội ngũ nhà giáo. Chính vì vậy, hơn bao giờ hết chúng ta phải xây dựng đội ngũ những người làm công tác giáo dục có đầy đủ phẩm chất và năng lực, vừa “hồng”, vừa “chuyên” để “góp phần vào sự nghiệp xây dựng con người Việt Nam trong giai đoạn cách mạng mới có tình thần yêu nước, ý chí tự cường dân tộc, sức mạnh đại đoàn kết dân tộc và khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc, phấn đấu vì độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội”.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hồ Chí Minh, Toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tập 4,
2. Hồ Chí Minh, Toàn tập, Sđd, tập 9.
3. Hồ Chí Minh, Toàn tập, Sđd, tập 10.
4. Hồ Chí Minh, Toàn tập, Sđd, tập 11.
5. Hồ Chí Minh, Toàn tập, Sđd, tập 14
6. Hồ Chí Minh, Toàn tập, Sđd, tập 15